

KMETSKI LIST

št. 29.

Ljubljana, 17. julija 1940

Leto XXII

Po toči zvoniti je prepozno

Živimo v dobi novega oblikovanja, nove preureditve sveta. Ne gre danes samo za novo razdelitev zemlje, dežel in držav, ampak za socialno preureditev človeške družbe.

Težaven položaj kmeta

Kakor povsod, tako se tudi pri nas družba skuša najti pot v nove razmere. Vsi sloji stremijo po izboljšanju življenjskih razmer in pogojev. Najslabše je doslej v tem prizadevanju odrezal kmet. Kljub primeroma malenkostnemu dvigu cen raznih kmetijskih pridelkov se življenjski položaj našega kmeta ni prav nič izboljšal, ampak se je v nekaterih ozirih celo precej poslabšal. Količina kmetijskih pridelkov se je namreč občutno zmanjšala, tako da porast cen ni v nikakem sorazmerju z znižanjem množine pridelkov. Na drugi strani je močno narasla cena vseh vrst blaga, ki jih kmet kupuje, pa naj bo to razno špecerijsko in kolonialno blago, ali pa manufaktura in industrijski izdelki (stroji, gnojila, orodje) itd.

Živina je padla v zadnjem času na eno tretjino predvojnega stanja. Razmere so namreč take, da se kmetu živinoreja v večjem obsegu ne izplača, ker vzdrževalni stroški presegajo izkupičke za prodane živali. Kljub močnemu izvozu se ni doslej posrečilo za živino doseči takih cen, da bi v njih kmet res prejel kako nagrado za svoj trud. Poleg tega navadno vsako pomlad zavlada še pomanjkanje krme, ki je ob slabih letinah in poznih pa hladnih pomladih še toliko bolj občutno.

Vino je po velikih predelih Slovenije med glavnimi viri dohodkov. Kakor vse kaže, bo letošnji vinski pridelek znašal komaj polovico lanskega.

Podobno je s sadjem. Pomladne pozebe in poznejše neugodno vreme, vse to je toliko škodovalo sadni letini, da bo letošnji pridelek komaj dosegel polovico lanskega. Tako je in bo kmet močno udarjen in najbolj prizadet.

Delo nazaduje

Ob takih pogojih ni nič čudnega, ako kmetško delo nazaduje in pada. V to smer še zlasti vplivajo izredne okolnosti, ki so povzročile na kmetih občutno pomanjkanje vprežne živine in delovnih sil. Zaradi tega se je letos kmetško delo povsod močno zakasnilo, marsikje celo za mesec in več. Kaj to pri kmetškem delu pomeni in kako vplivajo take okolnosti na kakovost in količino letine, ve in razume vsakdo, kdor kmetško delo pozna in pojmuje, kako je strogo povezano z letnimi časi.

Pomoč vsem

Spričo vsega navedenega je razumljivo, da je treba najti tudi za kmeta odredbe in ukrepe, ki mu bodo pomagali prebroditi in premagati težave, kakršnih na noben način ni zakrivil on.

Doslej so merodajni krogi v pravilnem pojmovanju sodobnih tegob izdali že vrsto ukrepov, ki naj bi preprečili prehude pretresljaje

v našem narodnem gospodarstvu. Ti ukrepi se tičejo v prvi vrsti dobave raznih surovin, Narodne banke in drugih ustanov. Deležna jih je torej zlasti naša industrija in sploh plast naših pridobitnikov.

S posebnimi uredbami so tudi urejeni odnosi delojemalca do delodajalca. Ne da bi se hoteli spuščati v podrobno oceno teh ukrepov, vendar priznavamo, da vsaj do neke mere varujejo socialno in gmotno šibkejšega ter mu, čeprav v skromnih mejah, olajšujejo borbo za obstoj.

Pri vsem tem za kmeta ni bilo doslej storjenega še nič. Kmeta poleg vseh dajatev in tegob, ki ga tarejo, žulijo še dolgovi, ga mučijo slabe letine in ga najhuje prizadevajo vsi udarci, ki jih povzročajo izredne razmere. Pri tem pa ni nikogar, ki bi se kmet lahko naslonil nanj.

Medtem ko imajo delavci svoje stanovske in strokovne organizacije, je kmet gospodarsko, stanovsko in v znatni meri tudi politično skoraj neorganiziran in tako razcepljen, da nihče ne sliši njegovega glasu, kadar kliče po svojih pravicah.

Kaj delajo v teh dneh kmetijske zbornice? Ali se zavedajo svojih dolžnosti? Ako se jih, naj z dejanji to dokažejo in potrdijo, da bo kmet, ki jih mora s svojimi žulji vzdrževati, lahko verjel v upravičenost njih obstoja!

Kmet je steber, na katerem vse sloni. Naj se zavedajo vsi na višinah, da je tudi njih blagor odvisen od temeljev v zemlji. Ta temelj je kmet, zato mora biti prva skrb vseh, ki jih je naključje ali usoda poklicala na vodilno mesto, da skrbe za zdravje družabnega temelja, to je — kmeta. Ako bo ta podlegel, se zruši vsa stavba — po toči zvoniti pa ne pomaga nič!

Na nova pota

Kam gremo, to je danes najvažnejše vprašanje.

Naša zunanja politika se je pravilno znala izogniti trenjem, ki se sedaj odigravajo v svetu. Ko ji to priznavamo, si ne moremo kaj, da ne bi opozorili na domače, izključno notranje probleme.

Kmetska demokracija

Nismo demagogi in razumemo vse težave, ki jih preživlja mlad državni organizem, sestavljen iz tako različnih prvin, kakor je naš. Morda je v Evropi malo narodov, ki bi podobne preskušnje prestali z našo vztrajnostjo. Prav zato potrpežljivo prenašamo tegobe sedanjih dni in izpovedujemo neomajno vero v Jugoslavijo.

Kljub vsemu temu pa moramo vendar naglasiti, da je po vseh dosedanjih izjavah vodilnih državnih bistrove nove Evrope v tem, da si vsak narod v soglasju z ostalimi sam kroji svojo usodo.

Kakšna naj bo usoda Slovencev, Hrvatov in Srbov? Ali bomo igračka v valovanju velsil, ali bomo res sposobni, da sami oblikujemo svoj obraz?

Smo in še dolgo bomo ostali kmetška država, narod kmetov in delavcev. Kolikor bolj proti jugu gremo, toliko bolj jasna nam postaja ta resnica. Zato nas toliko bolj veseli izjava velesil, naj ostane tudi v politiki vsak narod sam sebi zvest. Za naš narod se nam zdi (saj izhajamo iz družinskih in plemenskih zadrug!) najpripravnejša oblika — kmetška demokracija.

Preživela gesla

Pred našimi očmi se odigrava zaton neke dobe, pred našimi očmi vstaja nov svet. Gre

sedaj za to, ali bomo ta novi svet pomagali oblikovati, ali pa bomo padli v trenje sedanjih dni samo kot zrnje med mlinske kamne. Ali bomo seme na njivi bodočnosti — ali pa samo gnoj.

Treba je razumeti, da so gesla preteklosti mrtva. Dva silna valova sta jih pokopala. Eno je prišlo z vzhoda, drugo iz srednje Evrope. Dasi po izvoru različni, sta si obe gesli v posledicah precej sorodni in zato sposobni za sodelovanje. Pri vsem tem pa obvelja dejstvo, da so se stara gesla preživela in ne spadajo več v sedanjo dobo.

Na valovih

Sedanja doba je zlasti za male narode kakor ladja na razburkanem morju. Medtem ko si doma z največjo vnemo kdo urejuje svoje razmere, lahko pride val, ki vse to delo brez-uspeši.

Podobno je pri nas. Ne trdimo, da bi na raznih straneh ne bilo polno dobre volje, toda vprašanje je, kako spraviti vse to prizadevanje v sklad s svetovnimi dogodki. Enkrat za vselej se je namreč treba odreči tisti miselnosti, ki upa, da si posamezna država lahko dovoli idile, medtem ko se čez in čez v potokih krvi odigrava suha stvarnost. Kakor vsi drugi, tako smo tudi mi ladja na valovih. Tej suhi stvarnosti je treba odkrito pogledati v obraz in po tem uravnavati svoje dejanje in nehanje. Nima smisla, da bi glavo skrivali v pesek, ker s tem ničesar ne rešimo. Hodimo po poti naših prednikov, ki so nam znali iz trpljenja, krvi in žrtev ustvariti sedanji dom!

Rojstvo — bolečina

Ze neštetokrat smo na tem mestu zapisali, da vsako rojstvo pomeni bolečino. Tudi

rojstvo in zlasti oblikovanje naše države pomeni bolečino.

Nazori in ideje se v svetu krešejo. Ali naj pridemo mi praznih rok?

Kot ljudje na prelomu raznih interesnih sfer, si osvajamo pravico, da sami odločamo o svoji opredelitvi. Lahko je pri nas govoriti o različnih svetovnih načelih, neizbrisno pa ostane dejstvo, da je narod brez poziva govoril. In samo to, kar izvira iz naroda in kar narod ustvarja, samo to je trajno.

Izjalovljeni poskusi

Imeli smo razne poskuse, ki so se žalostno izjalovili. Vidimo pa, da temu niso bile krive ideje, ampak ljudje.

Rečemo pa — in na tem vztrajamo — da pri nas ni mogoč primer sam izpod Karpatov. Kdor misli, da je danes Jugoslavija duhovno razcepljena, se bridko moti. Eno smo in eno hočemo ostati. In naj se Evropa oblikuje kakorkoli, to bo morala upoštevati, da na Balka-

nu ob Adriji prebiva narod, kmetijski narod, ki si hoče sam krojiti svojo usodo. Mi smo s krvjo oblikovali Evropo takrat, ko je ona tonila v blagostanju. Oblikovali smo jo, ko so nas pozneje proglašali za barbare in pastirje.

Že zadnja svetovna vojna in še bolj sedanja je pokazala, da nikakor ne kaže zametavati naravnih dobrin.

Ne politik, ampak narod

Te dobrine, slovenski in jugoslovenski kmet, so ljudje zametavali kakor brezpomembno igračo. Mi pa vemo, da je zemlja edina neomajna vrednota na svetu. Vemo, da je samo zemlja tista, ki daje kruh. Zato pa zahtevamo, da družba prizna pridelovalcu kruha vse ono, kar mu je doslej odrekala. Ne tanki, ne letala, pač pa plug in brana sta sili, ki oblikujeta svet. Zato kmetje samo molčimo in čakamo. Naša ura pride — in naša ura bo bila odločilni udarec v novi obliki sveta.

Holandska in njen pomen

Holandci so vsako leto izvozili za preko ena milijardo in pol florintov blaga. Zlasti je bila dober odjemalec Holandske Nemčija in strokovnjaki trde, da si z zasedbo Holandske Nemci gospodarsko ne bodo prav nič opomogli, kajti kolonij itak ne morejo zasesti. Kako bo v resnici, nam bo pokazala prihodnost. Holandija ima na vsem svetu najbolj bogate kolonije. Najbolj znana je njena kolonija v vzhodni Indokini — Holandska Indokina. Tam je 60.000.000 prebivalstva in tam so ogromna prirodna bogastva: rudniki, les, južno rastlinstvo in živalstvo itd. Je bogatejša kot sosednja Francoska Indokina, ki šteje »samo« 40.000.000 ljudi. Da je bil do zasedbe s strani Nemcev, Amsterdam svetovni finančni center, se Holandci lahko zahvalijo izključno bogastvu svoje vzhodne Indije.

Druga bogata kolonija, ki je v holandski posesti (sedaj so jo radi varnosti zasedli Angleži) je na Gvajani, ki leži v severni Južni Ameriki. Tudi tukaj so si Holandci in Francozi mejaši; zadnji imajo tam svojo svetovno znano kaznilnico *Hudičevi otoki*, kjer so zaprti morilci našega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Ta holandska kolonija se imenuje v jeziku domačinov Surinam. Šteje preko 150.000 duš. K njej spada še otok Kirasso, ležeč nad južno-ameriško republiko Venezuelo. Tu je 80.000 ljudi. Na Kirassaju so ogromne tovarne za predelavo nafte v petrolej in bencin. Lastnik teh rafinerij je že zgoraj omenjena družba Royal Dutch.

Otok Java je tudi holandski. Glavno mesto je znamenita Batavia, broječa čez 350.000

prebivalcev, od katerih je za celih 35.000 Evropecev. Vsega javanskega ljudstva je 40 milijonov, torej petkrat več kot vseh Holandcev. Površina Jave znaša 132.000 km².

Tudi nekaj Malajskega otočja je v rokah Holandske. Tako n. pr. Sumatra, ki nima več kot 8.000.000 preb., a obsega 465.000 km², kar bi zadostovalo za površje današnje Nemčije. Kar je na Malajskem otočju drugih holandskih kolonij, merijo 1.300.000 km², imajo pa samo 10.000.000 prebivalcev. Te so: Sundsko otočje do Timorja (en del ima Portugalska), pol drugega največjega otoka na svetu Borneo, otok Kelebes, ki ima obliko črke K, Molusko otočje, ležeče v bližini ameriških Filipinov in nadalje še Nova Guajana, katere en del po svetovni vojni nadzira Velika Britanija. Preko Bornea in Sumatre gre ekvator, Java in Sundsko otočje pa sta za 10° južneje od ekvatorja.

Nekdaj je imelo pleme Holandcev, nazvano *Buri*, svoja posestva tudi v osrednji Afriki, a so jih od tam po srditi »burski vojni«, ki je bila v začetku našega stoletja, izrinili Angleži. Buri so tedaj odšli proti severu in si tam osnovali svojo malo državico, znano pod imenom *Oranje*. Tam v bližini so v današnjih časih Angleži s svojim močnim brodom napadli francoske vojne ladje, ki se po pogojih premirja, podpisanega med Francijo na eni in Nemčijo ter Italijo na drugi strani, ni hotelo pridružiti poprej zavezniški velikobritanski vojni mornarici.

Holandska je v svoje kolonije vložila več kot 2 milijardi florintov. Od tega denarja je odpadlo 2 tretjini samo na Javo. Ves vloženi

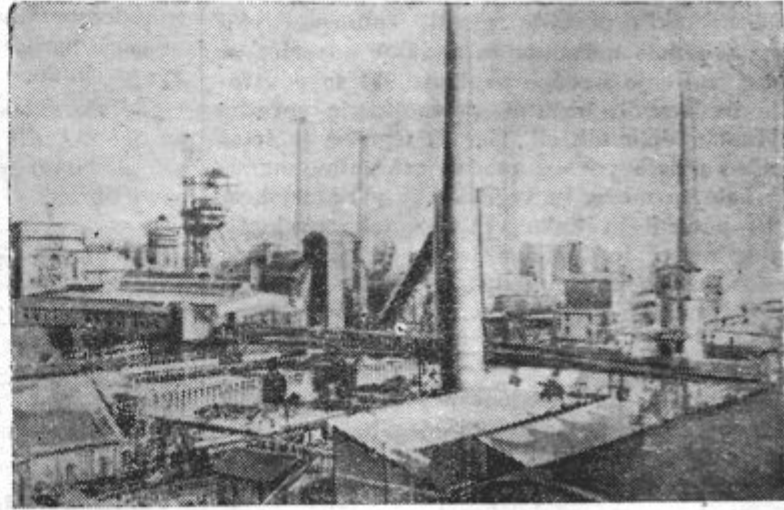
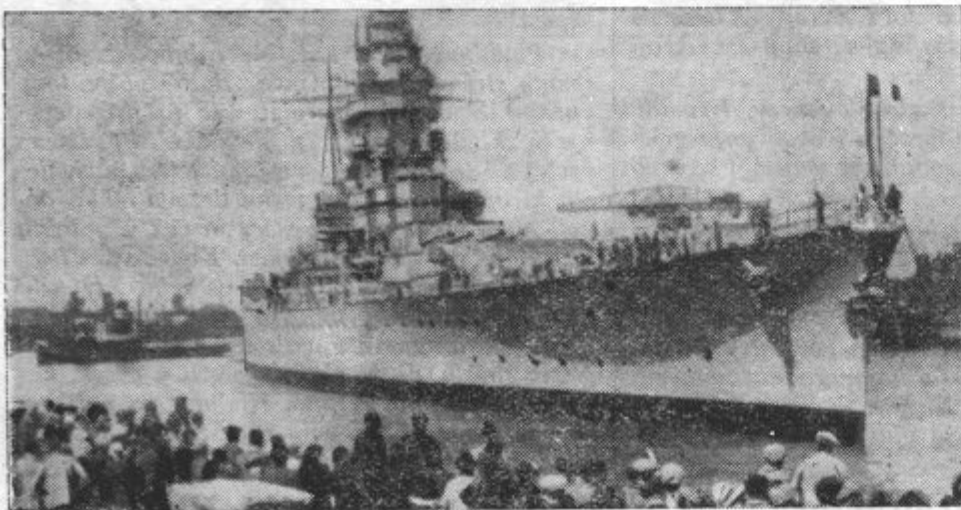
kapital se Holandcem in njihovim velebankam bogato ter sto in sto obrestno povrača. Treba je vedeti, da ima Holandska v svojih kolonijah eno tretjino vse svetovne produkcije kavčuka, palmovega olja, tekstilnih vlaken. Nadalje se pridelava v holandskih kolonijah devet desetih vsega kinina na svetu, štiri petine popra in prediva, eno petino vsega čaja, desetino sladkorja in dvajsetino kave. Razen tega se na omenjenih otokih pridelava ogromne količine tobaka, manioke in koruze, kar Holandci prodajajo Vzhodu.

V pogledu vprašanju svetovne trgovine nas bo gotovo zanimalo, da je mednarodna zveza lastnikov plantaž Holandcem natančno določila, koliko tisoč ton kavčuka smejo v svojih kolonijah na leto pridelati. To je bilo podvzeto zato, ker je na holandskih kolonialnih otokih možno pridelati mnogo več kavčuka, kot se ga pridelava danes. Če bi Holandska hotela, bi imela na leto več kot polovico vsega kavčuka na svetu. Tega so se drugi kapitalisti zbalili in so zato s Holandijo sklenili zgoraj omenjeni »sporazum«. Seveda gre ta sporazum v korist raznih velekapitalistov, na drugi strani pa v velikih svetovnih državah stalno primanjkuje kavčuka. To vse kapitalu seveda nič mar, ravno briga ga, če ljudstva nimajo potrebnega kavčuka, glavna stvar je in bo za njih ostal samo njihov mastni vledobiček.

Ista kot s kavčukom je s sladkorno industrijo. Letna proizvodnja, ki znaša skoro dva milijona ton sladkorja, bi se lahko podvojila, da, celo potrojila, pa ima zopet vmes svoje prste svetovni velekapital, ki po vsch deželah navija sladkorju cene. Res je že čas, da se stopi takim tičem za vrat, kajti to so saboterji vsega, vsesplošnega človeškega gospodarskega in življenjskega napredka in razvoja, ker puščajo cele narodne in ljudske mase v pomanjkanju le zato, da se jim njihovi procenti vedno bolj dvigajo, dvigajo!

Na drugi strani se opaža, da v holandskih kolonijah izkoriščanje rudnih bogastev ni tako obilno kot bi lahko bilo. Za poljedelstvom močno zaostaja. Vendar pa ne smemo pozabiti, da dajo holandska izvenevropska posestva letno več kot 7 milijonov ton nafte. Lastnik te je večkrat omenjena družba Royal Dutch. Holandska Indija je v proizvodnji nafte na petem mestu na zemlji. Pred njo so samo USA, SSSR, Venezuela in Iran (blizu Irana imajo svoja naftna ležišča Sovjeti, v Iranovi bližini pa je mezopotamska nižina Sirija, kjer so ležišča nafte domena Angležev, Francozov in deloma Amerikancev). Na Novi Gvineji se stalno nahaja veliko število holandskih in drugih tujih inženjerjev, ki vedno znova z uspehom odkrivajo svoja ležišča nafte. Vrta se dan in noč.

Holandska je tik pred nemško zasedbo hotela povečati proizvodnjo aluminija, ki ga v Asahamu, kjer so tvornice na vodno silo, vsa-

Francoska oklopnica »Strasbourg« je bila v bitki z Angleži poškodovana, pa se ji je v kljub temu posrečilo pobegniti v francosko luko Toulon — Kruppove tvornice v Essenu so največje nemške orožarne

ko leto pridelajo ogromne količine. Tudi proizvodnjo boksita (rude, iz katere dobivamo aluminij) je nameravala povečati, proizvodni postopek pa pospešiti. Produkcija boksita, ki so ga Holandci do današnje vojne izvažali v Nemčijo in na Japonsko, je znašala na leto 300.000 ton. Rudnike boksita v holandski Indokiniji je dosedaj izkoriščalo »Ameriško društvo za aluminij«. Če bi ne bilo današnje vojne, bi Holandci s pomočjo tujega kapitala, največ ameriškega in angleškega, v *Yogiji* postavili mnogo novih tovarn in rudnikov. Vse to je preprečila vojna l. 1939. Sedaj so holandske kolonije pod zaščito Zedinjenih držav in Velike Britanije.

Amerikanci so eksploatirali (izkoriščali) tudi nikljeve, kromove, manganove in železne rudnike na otoku *Kelebesu*, kakor tudi rudnike zlata na Novi Gvineji.

Inženjerji so še pred nedavnim odkrili v holandskih kolonialnih posestvih mnogo novih rudnikov fosfata, srebra in bakra. Srebra je dovolj zlasti na Sumatri, dočim v pogledu bakra prevladuje Java. Borneo skriva v svojem osrčju skoro neizčrpane množine premoga in to vrhu vsega še najfinejšega. Tudi na železu je Borneo silno bogat.

Na holandskih kolonijah imajo največ interesa Amerikanci in Japonci.

Doma in drugod

CENA PŠENICI

Kmetijski minister dr. Branko Čubrilović je sklical pretekli teden v Beogradu konferenco, ki naj bi razpravljala o vprašanju cen novi pšenici. Končno besedo o tem vprašanju ima sicer vlada, toda kmetijski minister je hotel predhodno zvedeti za mišljenje prizadetih kmetov in združnih zvez. Konferenci so prisostvovali poleg kmetijskega ministra njegov pomočnik Cvijanović, generalni ravnatelj Prizada dr. Toth, ravnatelj direkcije za zunanjo trgovino dr. Bičanić, ravnatelj direkcije za prehrano dr. Čošić, zastopnika glavne združne zveze Voja Djordjević in Djordje Davidović, zastopnika zveze kmetijskih zbornic in nabavljalnih združenj državnih uslužbencev.

Zastopniki kmetov in Glavne združne zveze ter Zveze kmetijskih zbornic so zahtevali, da naj se odkupna cena novi pšenici določi na 300 din. (Sedanja cena znaša 225 do 230 za 100 kg). Zastopniki konsumentov so postavili zahtevo, da naj ostane dosedanja cena tudi za novo pšenico. Ta teden se bo konferenca nadaljevala.

NOVI BAN DRINSKE BANOVINE

Bivši notranji minister Stanoje Mihaldžić je imenovan za bana drinske banovine v Sarajevu. Dosedanji ban te banovine Vladimir Jevtić je postavljen na razpoloženje.

Čujte naš glas

V času ko se menjajo razdobja z neko posebno naglico, ko je večkrat en dan toliko kot prej celo desetletje, je zelo važno, da se prisluhne tudi glasu mladega rodu. Res je sicer, da so nekoč naši stari pošiljali mladi rod za razmišljanje in pametno besedo na pašo, vsa tista skromna izobrazba, ki so je bili deležni samo nekateri miljenici, ki so slepo služili svojim gospodarjem, pa itak ni ničesar pomenila.

Čas je preteklo, dobe so se menjale in nas postavile v razmere, ko smo si z lastnimi silami, kljub vsem oviram in težavam priborili veliko več, kot so imeli naši predhodniki. Ustvarili smo resnično novo pot, nov sistem izobrazbe in napredka svojemu narodu, kar pomeni veliko odpornost in nezrušljivo silo duhovno močnega naroda. Mnogo je bilo sicer žrtv, mnogo trpljenja in težkih borb, toda zdrav duh našega kmetijskega fatna in dekleta je bil vedno na delu. Nenehno je ustvarjal in iskal najnaravnejše in najboljše smeri pri povzdigi našega kmetijskega in delavskega ljudstva in končno uspel. Po trdnem delu so prišli uspehi, žrtve so bile kronane z rezultati, ki so lahko v ponos našemu narodu. Kmetско-mladinsko gibanje si je znalo ustvariti svoj lasten kulturno-prosvetni sistem, ki se neprestano obnavlja in inladi, ki je nenehno v pokretu — večno mlad in vedno v službi naroda. Kmetско-mladinsko gibanje je ustvarilo resnično posebno kulturno tvorbo, ki ga dosedaj v slovenskem narodu ni dosegel noben kulturni pokret. Slo-

venski narod, množice ljudstva so prejele nekaj našega in svojstvenega, kar je ustvarjala vsa armada kmetско-mladinskih pokretašev, kar predstavlja danes resnično narodno premoženje.

Iz teh razlogov kličemo danes in upravičeni kličemo: Čujte naš glas! Čujte silo mladega rodu in ne bijte po naših glavah. Ne razbijajte, ne uničujte, kar je ustvarjeno z žrtvami in s krvjo za napredek našega človeka. Upo-

števajate, da kličemo v težkih dneh, da iz nas vpije glas naroda, ki je najmočnejši zvon in največja sila. Res je, tudi ta sila se za nekaj časa lahko pritisne ob tla, toda kmalu zopet vstaja s podvojeno močjo, ker so takšni zakoni prirode. Tu se s pisanimi zakoni ne da nič izpremeniti, tukaj je potrebno samo eno delo: krepiti zdrave sile svojega naroda, zlasti pa mladega rodu, ki je z lastnimi silami znal ustvariti največje narodno premoženje »kulturno-prosvetni sistem za samoizobrazbo mladine«.

Iz teh razlogov torej ponovno kličemo: Odprite oči in pogledjte! Ne rušite, ampak pomagajte ustvarjati, ker boste sicer sami trpeli posledice, nedogledne posledice, ki bodo šle prav tako na škodo vsega našega naroda.

Kmetiski fant z Gorenjske.

Rušilec »Ljubljana« rešen

Po dolgotrajnih prizadevanjih se je le posrečilo dvigniti potopljeni rušilec »Ljubljana« v šibeniškem zalivu in ga tudi na površini morja obdržati. Na vsaki strani rušilca so pritrdili po dva velika cilindra, napolnjena z zrakom, ki sta ladjo dvignila in jo držita na vodi. Dvignjeno ladjo so ogledali v notranjosti mornariški strokovnjaki in ugotovili, da stroji niso preveč poškodovani. »Ljubljana« bodo v kratkem prepeljali v popravilo v Tivat.

Poslanik Sovjetske Rusije Plotnikov je o grillki predaje poverilnic Nj. Vis. kneznamestniku Pavlu na Brdu obiskal tudi letno kraljevo rezidenco Bled. Zgornja in spodnja slika nam kažeta g. poslanika v hotelu Toplicah, slika na levi pa zastavo SSSR poleg jugoslovenske trobojnice na pročelju hotela

Podoba nove Francije

Po vojaškem zlomu Francije je postal maršal Petain njen diktator. Predsednik Lebrun je odložil prezidentsko čast in dolžnost ter prepustil krmilo težko preizkušene države maršalu Philippeu Petainu.

NOVA USTAVA

Že 10. t. m. je bila sprejeta nova francoska ustava, ki ukinja dosedanje demokrasko-republikanske svoboščine in uvaja totalit.

Novi ustavni zakon vsebuje 10 členov, ki med drugim določajo:

Francoski državni poglavar ima popolno upravno oblast. Postavlja in odstavlja ministre in državne tajnike, ki so odgovorni edino njemu (Čl. 1). Torej ne več parlamentu in senatu, kakor je bilo v demokraskem sistemu.

Važen je tudi 2. član ustave, ki pravi:

Državni poglavar vrši zakonodajno oblast z ministrskim svetom in sicer:

a) do sestave novih predstavniških teles in b) na isti način in edino na podlagi svojega sklepa tudi po sestavi teh teles za slučaj težke notranje krize. V zadnjem primeru ima državni poglavar vse pravice, da tudi sam predpisuje vse odredbe proračunskega ali davčnega značaja. Čl. 3. Državni poglavar objavlja zakone

in skrbi za njihovo izvedbo. Čl. 4. Državni poglavar postavlja vse civilne in vojaške uslužbenke, v kolikor za nekatere izmed njih z zakonom ne bo določen drug način nastavljanja. Čl. 5. Poleg tega poveljuje in razpolaga državni poglavar z državno oboroženo silo. Čl. 6. Državni poglavar ima pravico izdajati pomilostitve in amnestije. Čl. 7. Izredni poslaniki in veleposlaniki tujih držav so akreditirani pri državnem poglavarju. Državni poglavar sklepa in odobrava mednarodne pogodbe. Čl. 8. Državni poglavar ima pravico objaviti obsedno stanje v enem delu ali v več delih državnega ozemlja.

Člena 9. in 10. povesta, da državni poglavar nima pravice napovedati vojne na lastno pest in da se ukinejo vse odredbe ustavnih zakonov izza dobe, ko je nastajala francoska republika.

Kot nevtralni opazovalci dogodkov, ta dejstva samo zapišemo. Kakšne bodo njih posledice, to nam bo pokazal razvoj. Nemčija in Italija ne zaupata popolnoma Franciji, ker trdita, da so v novi Franciji ostali na vodilnih mestih stari ljudje. Amerika medtem odkrito obžaluje zaton francoske demokracije.

Zdi se, da se prav v Franciji v mukah oblikuje obraz Evrope, o katerem nihče ne ve, kakšne poteze bo nosil.

„Seljački dom“ proti rovarjenju komunistov in frankovcev

Glavno glasilo HSS »Seljački dom« je ostro obsodil rovarjenje frankovcev in komunistov po hrvatskih mestih, ki delajo propagando za razne tuje politične in gospodarske sisteme. »Seljački dom« pravi o njihovem početju v zadnji številki tole:

»Frankovci in komunisti se že vseh 20 let navdušujejo za tujce in za razne tuje tvorbe. Vsako priliko so izkoristili, da bi izzvali nespornost v hrvatskem narodu. Hrvatski narod pa bo tudi v sedanjih časih dokazal vsem slugam tujcev, da je njegova sloga nezlomljiva. Hrvatski kmetski narod se ne boji groženj teh gospodov, češ da bodo prišli tujci in že pokazali hrvatskemu narodu.«

Obvestilo ministra vojske in mornarice

Minister vojske in mornarice, armijski general Milan Nedić je izdal sledeče obvestilo:

»Nekaj časa sem prejemam vedno večje število pismenih prošenj za dopust vojnih obveznikov, ki so na orožnih vajah. Med njimi je posebno mnogo pisem žena vojnih obveznikov. Na vsako pismo posebej mi ni mogoče odgovoriti. Dobro mi je znano, s kakšnimi težavami se morajo naši moške, posebno pa še žene, boriti v teh težkih časih. Toda naj se vsakdo iskreno vpraša in si da sam odgovor na sledeče vprašanje: Kaj pomenijo vse te naše težave v primeri s trpljenjem mož in žena v vojujočih se državah? Vsekakor pa je posvečena vsa pozornost potrebam našega narodnega gospodarstva an to tako poljedelskega, kakor industrijskega in obrtnega. Z ozirom na to se je pričelo s periodičnim pošiljanjem vojnih obveznikov na dopust, kar bo omogočilo vsaj delno izpolnitev prošenj, ki sem jih prejel.«

Usoda krščanskih socialistov

preti doleteti tudi študente, ki so člani akademskega društva »Zarja«. Krščanske socialiste so izločili iz slovenske katoliške skupnosti, ker se nočejo podrediti politični stranki. Prav isto preti študentom akademskega kluba »Zarja«, ki obsoja versko vrednotenje človeka s političnega stališča. »Zarjo« se sumniči, da jo vodijo komunisti in da je zašla s pravega pota. V zaščito

je vzel Zarjane njen duhovni vodja, profesor na bogoslovni fakulteti v Ljubljani dr. Fabijan, ki pravi v mesečni reviji Leonove družbe »Času«, da nima nihče pravice odrekati slovenskega imena človeku, ki se narodu prišteva, samo zato, ker drugače misli. Metode, ki obstoje v večnem iskanju nezanesljivih, sumljivih in nevarnih ljudi, povzročajo mnogo nevolje in pod navidezno mirnostjo vstajajo nevarne reakcije. Čeprav je dr. Fabijan od škofa postavljen duhovni vodja »Zarje« in mu gre zato glavna in odločilna beseda v vseh versko-moralnih stvareh, se napadi in sumničenja na društvo nadaljujejo. Na koncu članka pravi dr. Fabijan: »Ali smo kristjani in nam gre resnično za duše?«

■ Nemški strokovni list za letalstvo razmotriva v eni zadnjih številki o ruskih padalcih. Pisec odkrito priznava, da so Nemci idejo o padalcih prevzeli od Sovjetov. Med drugim piše ta list, da uporabljajo Sovjetski padalci posebno vrsto padal, čijih blago je narejeno iz neke posebne vrste celulozne svile, ki se ne mečka.

Tudi vrvi, ki vežejo padalca s padalovim razvlečjem so silno tenke in lahke, a vendar močnejše kot pri drugih padalih. Strokovnjak, ki je ta članek napisal nam pove še to, da sovjetski padalec celo padalo po pristanku lahko stisne v obedve pesti.

■ V Zedinjenih državah se že pripravljajo na nove predsedniške volitve. Roosevelt izjavlja sam ali po svojih sodelavcih, da bo tudi tretji kandidiral. To bi bilo sicer proti tradiciji, ki obstoja v tem, da vsak že tako priljubljen predsednik kandidira na svoje mesto samo dvakrat. Vesti iz Amerike pa pravijo, da bi bila ponovna izvolitev Roosewelta glede na razvoj političnih dogodkov v svetu izredne važnosti. Trdijo, da bodo predsedniške volitve vplivale, če bo USA vstopila v vojno ali če bo ostala izven bojnega meteža.

■ V Rumuniji je po raznih vesteh prišlo do več manjših uporov. V nekaterih krajih so se uprli delavci proti vladi »Železne garde«, drugod pa je prišlo do nezadovoljstva zato, ker so nekateri smatrali, da rumunska vlada premalo veže svojo politiko na os Rim—Berlin.

■ Sovjeti bodo na Finskem pričeli uporabljati vodno silo neštetih finskih jezer. Kot piše moskovska »Pravda«, je vlada v zasedene finske kraje že odposlala strokovnjake, ki naj pripravijo vse potrebno za zidavo električnih central.

Nemški vojaški kamioni vozijo francoske begunce na svoje domove

Kaj se godi po svetu

JAPONSKA - AMERIKA

Med Japonsko in Ameriko so se začela občutna trenja. Z zlomom francoskega imperija je bilo načeto tudi vprašanje francoskih kolonij.

Za to posest se borita dva velika imperija: francoski in japonski. Vprašanje je, kateri bo zmagal. Za nas v Evropi to vprašanje ni važno. Velja samo dejstvo, da imamo mi v Jugoslaviji pravico do svojega pojmovanja sveta. Vse velesile so izjavile, da njihove ideje niso eksportno blago. Torej mi lahko urejamo svoje zadeve — po svoje.

VELIKA NEMČIJA

Nemški statistični urad objavlja sedaj podatke o površini in številu prebivalstva povečane Nemčije. Velika Nemčija meri danes 681.000 kvadratnih km. in ima 90 milijonov prebivalcev. K prejšnji Nemčiji so bili priključeni deli bivše Čehoslovaške, Poljske, Avstrije, Gdanske in Klajpeda. Češkomoravski protektorat ni tukaj vštet. Ostala Poljska stvori »Generalni guvernement Polen« s 96.000 kv. km. površine ter

10 in pol milijona prebivalcev. Pred sedanjo vojno je štela Poljska okrog 35 milijonov prebivalcev in je dosegla priznanje kot velesila. Večji del Poljske z ukrajinskim in beloruskim prebivalstvom so zasedli Rusi, zapadne pokrajine je Nemčija priključila svojemu rajhu, usoda ostale Poljske bo rešena z bodočim mirom.

POLITIKA PROČ OD CERKVE

Sarajevski nadškof je znan nasprotnik vlačjenja cerkve v politiko, ali politične stranke. Že neštetokrat je obsodil poskus nekaterih duhovnikov, ki so si prizadevali organizirati posebno cerkveno stranko. Prav posebno je odklanjal politično delo dr. Šimraka, ki je bil do nedavna urednik »Hrvatske straže«.

V zadnji številki »Katoličkoga tjednika« piše sarajevski nadškof med drugim tudi sledeče, ko razpravlja o odnošajih med katoliško cerkvijo in politikom:

»Nihče nima pravice zahtevati od cerkve, da bi se izjavila za njegovo politiko. Prav tako ne sme nihče vsiljevati cerkvi svojih političnih

pogledov, niti je siliti, da bi gledala na njegove politične nasprotnike skozi njegova očala. Cerkev mora ostati napram vsakomur objektivna, pravična in dobrohotna. Nihče pa nima še prav posebej pravice proglašati se za branitelja katoličanstva in katoliških načel v borbi s svojimi političnimi nasprotniki. Prav tako nima nihče pravice zanašati politične borbe na verski teren ali uporabljati verske parole za politične namene. Vsi katoličani se morajo takemu izrabiljanju vere najodločneje postaviti po robu. Vse politične skupine in stranke so lahko versko korektna, vendar pa nobena nima pravice do pridevka »katoliška« ali »cerkvena«. Prosimo, da si to prizadeti zapomnijo.»

AMERIKA

se z vso silo pripravlja na napad. Poklicala je nekaj letnikov pod orožje. V primeri z evropskimi pozivi je to malenkost. Ali je to samozavest ali onemoglost, to nam bo pokazala bodočnost.

PRED NAPADOM NA ANGLIJO

Odmor v sedanji vojni so nekateri smatrali kot neko tiho premirje, ki naj bi bilo znanilec bodočega miru. To sklepanje se je izkazalo kot napačno.

V najkrajšem času je pričakovati napad na Anglijo. Začelo se bo z Irsko, kjer se narod že več sto let bori za svojo svobodo. Ako se Nemcem ta podvig posreči, potem je Anglija blokirana z vseh strani.

RUSI IN TURČIJA

V odnosih sedanjih sil igra zlasti pomembno vlogo Turčija. To je tista velesila, ki je nekaj zapirala Rusiji dohod v Sredozemlje.

Stara ruska domena je bila svoboden izhod v Sredozemlje. Ako se to uresniči, potem nima smisla boriti se v tem območju.

Lahko branijo Angleži Gibraltar (to je seveda samo mnenje nas nevtralcev), ne morejo pa uspešno braniti Sueza. Zato mi na jugu ostajamo nevtralni. Ni nam za zmago ene ali druge velesile, nam je za zmago tiste ideje, ki nam bo zagotovila mir.

FRANCIJA

še ne ve, kaj bo z njo. Vlada v Vichyju razglša svoje vesti, de Gaulle v Angliji svoje. Vsakomur je na prosto dano, da verjame nemu ali drugemu.

Najbolj nepristransko je mnenje neposrednih nevtralcev, Švicarjev. Tam menijo tako, da

se dogodki v Franciji lahko označijo za revolucijo, ki je še mnogo bolj dalekosežnega pomena kakor pa sta bili svoječasi revoluciji v Italiji in Nemčiji. Položaj Petaina je sicer sličen položaju Hitlerja, ki je prav tako poglavar države in predsednik vlade, toda v Franciji bo, kakor se že sedaj kaže, imel glavno besedo Laval. Kako se bodo te reforme v praksi izvajale, bo pokazala šele bližnja bodočnost. Ker se napoveduje v Franciji val zasledovanja onih, ki jih smatrajo za odgovorne za katastrofo, ki je zadela Francijo, je važno, kako daleč bo novi duh, ki se kaže v dosedanjih reformah, zajel tudi pravosodje. Oeri smatra, da bodo mnogi Francozi kaj kmalu razočarani, kajti že danes se mnogi sprašujejo, ali se ni morda Francija zaman odpovedala demokraciji.

Kot nevtralci te glasove samo beležimo, ne izražamo pa o njih nobenega mnenja.

RUSKI POSLANIK V AVDIJENCI

V petek, 12. t. m. je sprejel Nj. Vis. knez namestnik Pavle v dvorcu Brdo pri Kranju v svečano avdienco zaradi predaje akreditivnih pisem poslanika SSSR na našem dvoru Viktorja Andrejeviča Plotnikova in njegovo spremstvo.

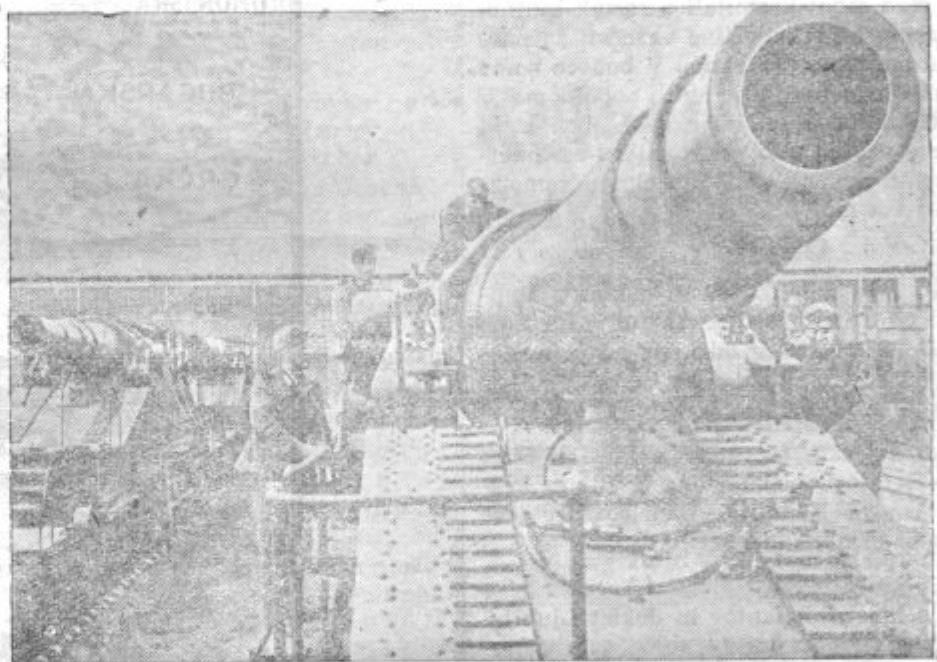
Novo imenovani ruski poslanik se je pripeljal do Ljubljane z vlakom in se za nekaj ur

nastanil v hotelu Union, nakar je nadaljeval pot do Brda z avtomobilom.

POROČILA O RUSKO-JAPONSKIH BOJH

Japonski poročevalski urad Domej je objavil o priliki tretje obletnice japonsko-kitajske vojne uradno poročilo japonskega glavnega generalnega štaba o uspehih vojaških operacij na Kitajskem v treh letih. Poročilo govori tudi o dogodkih na meji Mandžukua in Zunanje Mongolije ter pravi, da so Japonci v bojih na tej meji sestrelili 1340 sovjetskih letal, na letališčih samih pa uničili 30, dočim so Japonci na meji Mandžurije in Zunanje Mongolije izgubili le 138 letal.

Ruski dopisnik je pooblaščen izjaviti, da ti podatki japonskega generalštaba ne samo ne odgovarjajo resnici, temveč so naravnost smešni. Po uradnih podatkih generalštaba rdeče vojske so Japonci na meji Mongolije in Mandžurije izgubili od 15. maja do 30. avgusta 1939 skupno 589 letal. V istem času je mongolsko sovjetsko letalstvo izgubilo 106 aparatov. Razen tega je od 30. avgusta do 15. septembra 1939 mongolsko-sovjetsko letalstvo izgubilo še 37 letal. Japonci so ves čas, odkar so trajali spopadi na meji mongolske republike in Mandžukua, izgubili 660 letal.

Francoski topovi na železniških tračnicah, ki so prišli po kapitulaciji Francije brez boja v nemške roke

Zakladi ruskega gospodarstva

Car Aleksander II. je l. 1861. in l. 1865. z dvema uzakonjenima manifestoma »osvobodil« 46.000.000 kmetov. »Osvobodil« smo zapisali, kajti ta osvoboditev je bila le navidezna in Rusi so se znova pričeli upirati.

V manifestih je bilo namreč odrejeno, da se ruski kmet od neva razglasitve manifestov osvoboda odvisnosti od vlastelinov in da se vlastelinska zemlja razdeli med kmetstvo ljudstvo, ki pa je z zakonom prisiljeno, da razdedinjenu vlastelinu zemljo odkupi ali pa z delom odsluži. Iz navedenega razvidimo, da je bila kmetstva osvoboditev zgolj teoretičnega značaja, kajti dobro vemo, da tedanji ruski mužik še toliko ni premogel, da bi si postavil boren svinjak, kje naj si potem odkupi vlastelinovo zemljo? Res, da je mužik po razglasitvi manifestov postal osebno svoboden, toda kaj mu to pomaga, če ne ve kam s to svobodo! Večina jih je ostala na svojih kmečkih domovih in naprej garala za vlastelina, saj je dobro vedel mužik, da vzlic deset in desetletnemu garanju za njega razdedinjene zemlje nikoli ne bo odkupil. Drugi, ki za vlastelina niso hoteli več »robotati«, so krenili po drugi poti. Šli so k bankirjem, ki so bili večji del inozemci ter si pri njih izposodili

denar za odkup. Seveda so se s tem močno zadolžili in ker niso mogli plačevati previsokih obresti, so jim tuje velebanke zemljo zasegle. Ravno tako se je zgodilo tistim, ki so si posojila poiskali pri verkveni ali državni gosposki. Ruski kmet ni postal gospod svoje lastne zemlje, kajti ruski fevdalni absolutizem je hotel z manifestoma ustvariti videz, češ, glej, Evropa in ves svet, mi, ruski oblastodržci, smo sklenili, da našemu kmetu svobodo podarimo! Da je ta naša trditev resnična, vidimo po carskih statističnih podatkih, izvirajočih iz l. 1913. Tedaj je imelo milijone in milijone ruskih kmetovalcev svoje posestvene zemlje samo za 203.312.000 ha, ruski car, ruska cerkev in vlastelini, v družbi s tujezemskimi velebankami pa so čepeli na 182.500.000 ha najboljših ruske zemlje. Na ta način izigrani ruski človek je pričel iskati za dosego svojih ciljev novih potov. Ruski medved je pričel brundati svojo pesem.

POSTANEK IN RAZVOJ INDUSTRIJE TER DELAVSTVA POD CARJI

Že zgoraj smo omenili, da so razni tuji kapitalisti dobro vedeli, da se po osvoboditvi del ruskih kmetov ne bo hotel držati na svojih do-

movih, ampak, da bo šel rajši s trebuhom za kruhom kot pa, da bi še v nadalje delal za vlastelina. Uvideli so, da bi te kmete lahko zaposlili kot delavce v tovarnah. Toda tovarn je bilo v tedanji Rusiji silno malo. Tuji denarni mogočnejši bi sicer že popreje radi postavili čim večje število tovarn, pa ni bilo dovolj delavcev, s kmetov pa tudi niso mogli prihajati ljudje v tovarne, ker niso smeli menjati svojega prebivališča, če jim tega ni dovolil njihov gospod. Jasno je tudi, da vlastelini niso puščali kmetov v mesta, kajti kdo naj bi jim potem obdeloval polja?

Zato jim je prišel dekret o osvoboditvi kot nalašč. Pričeli so graditi tvornice. Dobiček je bil dokajšen, saj delovna moč je bila smešno poceni.

Vse to je privedlo do močnega porasta industrije, poleg tega pa se je dvignilo tudi število zaposlenega delavstva. Po podatkih je bilo l. 1865. v industrijskih podjetjih in na železnicah zaposlenih 700.000, l. 1890. pa že več kot 1.430.000 delavcev. Proti koncu 19. stoletja je bilo vsega tega delavstva že za 3.000.000.

Ruska industrija je beležila zlasti med l. 1890. in l. 1900. močan porast produkcije. Domačega, ruskega kapitala je bilo vložnega za 112.000.000 rubljev, a tuje kapitalistične sku-

Kmetška mladina

Beričevo

Na Binkoštni ponedeljek je naše Društvo kmetških fantov in deklet priredilo izlet v Županovo jamo, v prihodnjih dneh pa se pripravljamo na izlet v Borovnico in Pikel. Radi odsotnosti večjega števila tovarišev in nastalih razmer smo morali naš letni program spremeniti, zato pa hočemo tem bolj spoznati lepote naše zemlje, naše kraje, kar zelo ugodno vpliva na splošno izobrazbo kmetškega človeka. Naše izlete bomo v bodoče skušali po Zvezinih navodilih izpopolniti, da bodo poleg zabave res tudi posebne vrste šola. Naš zimski program pa bomo skušali v popolnem obsegu izvesti, če ne nastopijo težave, ki bi nastale izven naših moči.

Ig

V nedeljo dne 9. julija so člani Društva kmetških fantov in deklet na Igu priredili lepo uspeli izlet na Kurešček in Golo. Uživali smo naravo in med seboj kramljali o raznih kulturnih vprašanjih, ki so odločilne važnosti za naše kulturno in posvetno delovanje. V bodoče bomo skušali naše delovanje postaviti popolnoma v smislu načel kmetško-mladinskega gibanja, ki sicer zahteva veliko, zelo veliko, zlasti za kmetškega fanta in dekleta, toda v delu in samoizobrazbi je naša moč.

Duplje

Društvo kmetških fantov in deklet v Dupljah priredi za člane izlet dne 28. julija na Kofce Tovariši in tovarišice odzovite se polnoštevno!

Skaručna

Društvo kmetških fantov in deklet na Skaručni je priredilo v nedeljo dne 2. junija krasno uspeli izlet v Kamniško Bistrico. Sedaj se pripravljamo na okrožni izlet na Sušak.

Ljubljana

Okrožje kmetških fantov in deklet Ljubljana, je imelo v nedeljo dne 14. julija sejo v prostorih Zveze in sklepalo o raznih vprašanjih. Med ostalimi organizatoričnimi vprašanji se je

sklenilo napraviti okrožni izlet na Sušak, na kar že sedaj opozarjamo tovariška Društva kmetških fantov in deklet. Izlet se bo predvidoma vršil dne 11. avgusta.

Šinkov turn

Pri nas se v Društvu kmetških fantov in deklet poleg drugega prosvetnega delovajna pripravljamo na članski izlet na Veliko planino. Slabo vreme nam je dosedaj nagajalo in odsotnost nekaterih tovarišev, da še dosedaj nismo izvršili več poučnih izletov v smislu našega načrta.

NASTOP NAŠEGA POSLANIKA V MOSKVI

Predsednik Sovjetske Unije je sprejel jugoslovanskega poslanika dr. Milana Gavrilovića, ki mu je ob tej priliki izročil svoja poverljiva pisma.

ZAMENJAJTE STARE KOVANCE

Po odloku finančnega ministra prenehajo biti stari srebrni denar po 10 din in stari kovanci po 2 din in po 0.50 din, ki se umaknejo iz prometa, zakonito plačilno sredstvo, in sicer: 10 dinarski kovanci 31. avgusta 1940, dvodinar-

ski in kovanci po 50 par pa 16. avgusta 1940. Zaradi tega se pozivajo vsi, ki ta denar še imajo, da ga v lastnem interesu v najkrajšem času zamenjajo pri blagajnah Narodne banke ali pri državnih finančnih ustanovah.

POVEČANJE AMERIŠKE MORNARICE

Ameriški predsednik Roosevelt je podpisal zakon o povečanju ameriškega vojnega brodogradnje. Po tem zakonu se odobrava nov kredit v višini 5 milijard dolarjev (250 milijard dinarjev) za zgraditev 35 bojnih ladij, 20 matičnih ladij za letala, 88 križark, 378 rušilcev in 180 podmornic. Vse te ladje morajo biti dogotovljene do leta 1947. Tako bo imela ameriška vojna mornarica skupno 701 vojno ladjo v primeri s 369, kolikor jih šteje sedanje ameriško vojno brodogradnje.

■ Rusi so na Finskem v krajih, ki so jih po moskovskem miru zasegli že zdaj ustanovili nove velike tovarne celuloze. Znano je da se gotovim postopkom iz celuloze pridobiva neko posebno močno razstrelivo. Tovarne bodo prav gotovo odlično uspevale, saj na Finskem je več kot dovolj odličnega smrekovega, borovega in drugega lesa.

Vprašanje Dardanel stopa spričo ruske politike zopet v ospredje

pine so dale k osnovni glavnici 451.000.000 rubljev kapitala.

Tuji kapital se je jačal posebno v bankah, prometu in rudarstvu. Večji del ruskih železnice je bilo zgrajenih s tujim denarjem. V največjih ruskih bankah so sodelovali s svojo finančno močjo razni francoski, nemški in angleški denarni mogotci. Prav tako v največjih rudarskih podjetjih.

To razdobje je doba naglega dviganja ruske industrije, zidanja novih tvornic, otvarjanja novih rudnikov, gradnje železnic in cest. Kako hitro se je to godilo, vidimo po tem, da se je v razdobju od l. 1890. do l. 1895. zgradilo za 23.000 km novega železniškega omrežja.

Položaj delavstva je bil v tistih časih zelo težaven. Nizke mezde, ki še od daleč niso dosežale plač zapadno evropskega delavstva, dolg delovni čas, ki je trajal v nekaterih industrijskih podjetjih do 12, 13, 14 in celo do 15 ur na dan, nehigijenični delovni prostori, pomanjkanje osebne varnosti pri delu, velike globe za prekrške v službi, vse to je privedlo delavstvo do nezadovoljstva in do močnih gospodarskih in političnih pokretov.

Ko je l. 1900. zašla ruska industrija v prvo hudo krizo, se je položaj delavstva znatno poslabšal. Ravno tako se je poslabšal položaj kmetstva, ki je v tistih časih zapadalo v vedno

hujše siromaštvo. Te in še druge zadevščine so še bolj zaostrile že itak veliko nezadovoljstvo, zasejano med delavstvo in kmetško ljudstvo. To nezadovoljstvo je bilo vzrok, da je l. 1905. in l. 1906. izbruhnila prva ruska revolucija, ki je polni dve leti vznemirjala staro rusko absolutistično carstvo.

Tedaj so se ruski carski oblastniki zdrznili. Premišljevali so, kako bi se ognili nevarnostim, s katerimi jim je pretela ruska revolucija, če bi bila zavzela večji obseg, ugonobiti. Vedeli so, da se bodo revolucionarne ideje kljub temu, da so revolucionarje izbruh za enkrat strli z bajoneti, še vedno razširjale. Zato so hoteli, da bi zakrili, da nimajo sposobnosti Rusijo socialno ozdraviti, delavstvo z nečim zamamiti. Pričeli so graditi mnoge nove tvornice in ustanovljati mnogobrojna nova podjetja. Ker niso imeli sami dovolj razpoložljivega kapitala, so povabili k soudeležbi inozemske kapitaliste. Od l. 1905. do l. 1908. je šlo v Rusijo 377.518.000 rubljev tujega denarja. V industrijskem pogledu zapažamo, da so se mnoga manjša industrijska podjetja združila v enoten industrijski blok. Vse to iz strahu pred delavskim nezadovoljstvom. Tuji podjetniki so pokupili tudi mnogo manjših ruskih tovarn, to pa samo zato, da so lažje krili uvoz svojega kapitala v Rusijo in da so za gotove industrijske proizvode lahko diktirali mo-

nopolne (enotne) cene. V rudarstvu je bilo n. pr. l. 1887. vložena 85.200.000 rubljev osnovnega kapitala, l. 1912. pa ga je bilo že za čez 520 milijonov rubljev. Kot vidimo, se je moč ruske industrije v zadnjih petindvajsetih letih pred vojno skoro počevortila.

Poglejmo, kako je bilo s kmetškim vprašanjem! V ozirih poljedelskega gospodarstva je doba po prvem revolucijskem poskusu označena z naglim propadanjem vasi in mužika. Ruski kmetje do l. 1906 svoje zemlje niso smeli prodajati. Šele po Stolipinovi agrarni reformi, ki je izšla 2. oktobra 1906 l. je bilo kmetom dovoljeno, da so smeli svoja posestva prodajati. S tem je bilo bogatim vaškim gospodarjem (kulakom) omogočeno, da so za mal denar lahko nakupili zemljo siromašnih mužikov, ki so bili zaradi prevelikih davčnih bremen in drugih dajatev prisiljeni, da so svojo zemljo prodajali za še tako nizke ponudbe. Tako so pričeli kulaki naglo bogateti, mužiki pa naglo siromašiti in med obema stranema se je pričela polagoma razvijati vedno hujša borba, ki je socialni položaj že itak trhle carske Rusije še poslabšavala.

**ČITAJTE IN NAROČAJTE
„KMETSKI LIST“!**

Iz naših krajev

× Na Hrvatskem bosta ostala še naprej samo dva brezmesna dneva.

× Stanje Narodne banke. Naša Narodna banka je izkazovala 8. t. m. obtok bankovcev v višini 12 milijard in 199 milijonov din. Zlata podlaga je znašala 2268.4 milijona din. Kritje obtoka bankovcev in obveznosti na pokaz je znašalo 25.58 odst.

„EKONOM“

r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7
(v lastni hiši) Telefon interurban 25—06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žilindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne »Ilovac«, Karlovac za vse vrste zidne in strešne opeke.

× Mednarodno tatinsko družbo je policija odkrila te dni v Zagrebu. Družbo so sestavljali trije Židje, ki so se pečali s ponarejanjem potnih listov in z goljufovimi bančnimi transakcijami. Na stanovanju glavnega prevaranta nekega Julija Langerja je našla policija kopico najrazličnejših potvorenih dokumentov: potne liste za vse evropske države, krstne liste in uradne štampiljke konzulatov, poslaništev in drugih oblasti in celo štampiljko papeške nunciature v Bernu itd. Falsifikatorji so za drag denar pisali dokumente in obljubljali ljudem prešelitev v pavanju na njivi na lonec poln srebrnikov Marije Terezije. Srebra je bilo za 7 kg.

× Povodenj uničila nad 100 hiš. Nad občino Gornji Rahič v Bosni se je utrgal oblak. Nastala je povodenj, ki je uničila 110 hiš siromašnih kmetov in delavcev. Nad naseljem Brahulja pa je zemeljski plaz poškodoval 20 kmetovskih hiš.

SARAJEVSKA DELAVSKA ZBORNICA

Minister socialne politike dr. Budisavljević je razpustil Delavsko zbornico v Sarajevu in ji postavil za komisarja tajnika sarajevskega apelacijskega sodišča dr. Borivoja Knežića. Sarajevska Delavska zbornica je bila doslej v rokah socialistov in se je na nedavni konferenci vodstev delavskih zbornic iz vse države izrekla proti razdelitvi Suzorja. Po njenem razpustu so sedaj vse delavske zbornice v državi v rokah Jugorasa, odnosno zastopnikov Hrvatske delavske zveze.

× Železniška nesreča. V Celju je povozil vlak železniškega kurjača Franca Nedoha, ki se je vračal domov od dela. Prav v tistem trenutku ko je hotel prekoračiti progo, ga je žadela lokomotiva in mu razbila lobanjo. Nesrečni mož zapuša ženo in pet otrok.

× Nevihte. Pretekli teden so strahovito pustošile nevihte po nekaterih krajih Slovenije. Nalivi dežja in toča so napravili ogromno škodo po ljutomerskih vinogradih. Temeniški dolini in okolici Novega mesta.

× Strela je udarila med silno nevihto v soboto zjutraj v hišo Franca Hudoklina v Dolnjem Suhadolu pri Brusnicah. Strela je skakala od stene na steno, ruvala iz njih žeblje, metala na tla slike, križe in sklednike, preskočila na posteljo, v kateri je spal gospodar in preskočila nato v vežo, kjer je rušila pod. Sedem domačih ljudi je gledalo igro strele, a se ni nikomur nič zgodilo.

× Vojaška služba in članske pravice pri OUZD-u. Zakon o zavarovanju delavcev določa, da za časa orožnih vaj delavčevo članstvo pri OUZD-u ne preneha in da se zavarovalni prispevki za ta čas ne plačajo. Razen tega določa, da se čas vojaške službe zavarovancu vračunava v pokojninska leta, čim je bilo zanj vplačanih vsaj 50 tednov pokojninskih prispevkov. Da more OUZD zaradi gornjih določb po eni strani pravilno predpisati zavarovalne prispevke, oziroma jih za čas delavčeve orožne vaje odpisati po drugi strani pa delavčevo vojaško službovanje vpoštevati v pokojninsko dobo, je potrebno da delodajalci in delavci z vojaškimi listinami ali od občine overovljenim prepisom ali izpiskom prijavijo OUZD-u, od katerega dne in do katerega dne je član služil orožne vaje ali vojaško službo vobče. Podrob-

VSE ONE NAROČNIKE,

ki so prejeli od uprave pismene opomine, prosimo tem potom ponovno, da poravnajo zaostalo naročnino najpozneje do konca tega meseca, sicer bomo primorani zamudnikom nadaljno pošiljatev lista ustaviti!

sekiro in poletel na dom sosedovih otrok. Tam je dva moška do smrti pobil in nato zbežal v gozd. Drugi dan so našli tudi njega razsekane ga na tleh.

× Nemčija bo razstavljala. Nemčija se bo udeležila letos vseh mednarodnih velesejmoy v jugovzhodni Evropi. Nemška industrija bo razstavljala v Beogradu, Zagrebu in Solunu. V Zagrebu namerava razstaviti zlasti vse vrste tekstilnega blaga.

Iz tujine

■ Blazno hitrost od 1020 km na uro je dosegel neki angleški letalec, ko je preizkuševal novo vrsto ameriških lovskih letal. Letala so bila naročena za angleško vojsko.

■ Uvedba splošne vojaške dolžnosti v Ameriki. Načelnik generalnega štaba ameriške vojske Marshall je izjavil da je potrebno takoj uvesti splošno vojaško dolžnost. Vsi moški od

Pomlad
je tu!

Kolesa,
motorji,

vsi nadomestni deli
TRGOVCI POPUST!

SPLOŠNA TRGOVSKA

d. z o. z. Ljubljana
Tyrševa cesta 33

Trije predstavniki tiska: Mlojević, šef našega Centralnega presbiroja, Poletajev, dopisnik agencije »Tassa« in Ivanković, dopisnik Centralnega presbiroja v Sofiji — Mlade padalke iz Sovjetske Rusije

Ameriko. Poleg tega so našli še pri njem večjo količino denarja in zlata v palčicah. Nekega zagrebškega advokata so ogoljufali za 200.000 din pod pretvezo, da mu bodo spravili denar na varno v neko holandsko banko. Mnogo žrtev pa se noče javiti, ker se pošiljanje denarja v inozemstvo prepovedano. Eden od sleparjev se je po aretaciji poskušal zastrupiti.

× V Bitolju je bil te dni slovesno otvorjen sokolski dom v prisotnosti zastopnika Nj. Vel. kralja. Po svečanosti je povorka avtobusov krenila na Kajmakčalan, kjer so imeli Sokoli iz vse države zborovanje.

× V Bjelovaru bodo zgradili mlekarstvo šolo, ki bo sprejemala v svoji mlekarni 20.000 l mleka na dan.

× Zaklad na njivi. Kmet Marijan Petrović iz okolice Bosanske Dubice je naletel pri oko-

na navodila za to je OUZD objavil v svojem listu »Delavsko zavarovanje« št. 7, ki ga morejo zainteresirani dobiti brezplačno pri poslovalnicah Okrožnega urada.

× Na daljnovid Kranjskih deželnih elektrarn je bila pretekli teden priključena vas Sava pri Litiji. Odcepek od velenjskega voda v smeri proti Litiji je bil izvršen že pred leti. Sedaj se širi električno omrežje po načrtu po celem Zasavju. Ljudje težko pričakujejo električne razsvetljave in pogonske sile. Čeprav gospodarske razmere niso ugodne na deželi in ljudje le s težavo pridejo do denarja, se vendar elektrifikacija vasi nadaljuje z razveseljivo hitrostjo.

× Otroški prepir povzročil tri smrtne žrtve. V vasi Bukelju v Južni Srbiji so se stepili trije majhni otroci. Sinu kmeta Ajradina je teekl kri iz nosa. Njegov oče je v jezi pograbil

21. do 45 leta starosti naj se vpokličejo na osem mesečne orožne vaje.

■ Angleški kralj Jurij VI je bil te dni v veliki nevarnosti. Nemški bombniki so bombardirali neko mesto prav v času, ko ga je kralj pregledoval.

■ V Rokavskem prelivu so nemška letala potopila angleško patrolno jahto »Warrior II«. Posadka se je rešila vsa, razen enega mornarja, ki je bil ubit.

■ V Turinu je divjala taka nevihta, da je moral biti po mestu ves promet ustavljen. Vihar je ruval drevesa in odkrival strehe.

■ Jožef Stalin, tajnik Sovjetske unije ima sedaj samo 1000 rubeljev mesečne plače. Država mu nudi tudi vse, kar rabi za svoje življenje: stanovanje, hrano in obleko.

■ Vsak angleški vojak stane svoji državi 600 funtov na leto, vsak letalec 2500 funtov, a vsak mornar 650 funtov.

■ Predsednik angleške vlade Churchill si je hotel ogledati nekatera bombardirana mesta. V istem trenutku so priletela znova nemška letala in pričela odmetavati bombe. Pri tej priliki je bilo lažje ranjen tudi Churchill.

■ Angleži kupujejo čaj. Angleška vlada je nakupila v Holandski Indiji 20 milijonov kg čaja, ki ga bodo pričele takoj prevažati angleške ladje. Čaj bo služil za kritje angleških potreb.

■ Angleški vojni minister bo pokupil vse motocikle za angleško vojsko.

■ Italijensko vojno letalstvo je izvršilo že nad 70 napadov na Malto in tam bombardiralo pristaniške naprave in utrdbe.

■ Poveljnik angleške vojske v Palestini je zahteval od poveljnika francoske vojske v Siriji izročitev 500 njenih letal, sicer bo postopal z njimi tako, kakor so storili Angleži s francosko mornarico v alžirski luki Oran, kjer je bila večina ladij uničenih.

■ Glavno prizadevanje nove francoske vlade bo posvečeno obnovi francoske industrije, ki je vsa prenehala obratovati. Nekatera industrijska podjetja stoje vsled tega, ker so bile tvornice porušene druge pa vsled poraza francoske vojske in bega delavstva iz tovarn. Od 300 velikih tovarn v okolici Pariza jih obratuje le nekaj v skrajno pičlem obsegu.

■ Guverner francoske Indokine se neče pokoravati svoji vladi. Francoska vlada je pozvala guvernerja francoske Indokine, da naj sledi ukrepom, ki so bili izdani v zvezi s premirjem z Nemčijo in Italijo. Guverner admiral Catroux se vladi ni hotel pokoriti, vsled česar je bil odstavljen. Guverner ni hotel sprejeti na znane odstavitve in vztraja na svojem mestu naprej.

■ Štab vzhodne armade pobegnili. Poveljnik francoske vzhodne armade v Siriji general Mittelhauser se ni hotel pokoriti francoski vladi in je s celim štabom prebežal v Palestino in se tam priključil angleški vojski. Francoska voj-

ska sicer še ni položila orožja, kakor določajo pogoji za premirje, vendar je njen položaj podoben koncentracijskem taborišču in verjetno ni sposobna več za borbo.

■ Grška mornarica. V juniju je bilo potopljenih 14 grških trgovskih ladij s skupno tonazno 61.655 ton.

■ Vojvoda Windsorski, brat angleškega kralja Jurija VI je bil imenovan za guvernerja in vojaškega poveljnika Bahamskega otočja. To otočje tvori 500 majhnih otokov, ki se v dolgi črti vlečejo v bližini ameriške obale. Samo 21 izmed otokov je obljudenih. Skupno ima Bahamsko otočje 53.000 prebivalcev in 11.400 kv. km. Glavno mesto otočja ima 800 prebivalcev. Vojvoda Windsorski je prišel menda v nasprotju z ministrskim predsednikom Churchillom.

■ Moldavska republika. Svet komisarjev sovjetske moldavske republike, v sporazumu s svetom komisarjev ukrajinske republike je stavil centralnemu odboru in svetu komisarjev predlog, naj se ustanovi avtonomna moldavska republika. Svet komisarjev in centralni odbor sta sprejela ta predlog in ga sklenila predložiti vrhovnemu svetu Sovjetske Rusije. Besarabija je bila priključena moldavski republiki.

■ Vse tri baltiške države Estonka, Letonija in Litva se bodo priključile kot sovjetske republike Sovjetski Uniji.

■ Dve poljski ladji sta pobegnili z zapadne francoske obale v Afriki v Anglijo, kljub prepovedi francoskih oblasti, da ne smeta zapustiti luke.

■ Turčija ima pod orožjem milijon mož. Največ čet je zbranih ob bolgarski meji.

■ Po dogovoru se bo nemško prebivalstvo iz sovjetske republike Moldavije preselilo v Nemčijo.

■ V Pragi je bil te dni aretiran župan dr. Klapka, ker je bil osumljen, da je podpiral delovanje tajne skupine ljudi, ki so imeli zveze z inozemstvom.

■ Moskovski profesorji in dijaki ondotne univerze so priredili avtomobilsko tekmo Moskva—Lvov na progi 3500 km.

■ Madžarski list »Magyar orszög« poroča, da je bilo v toku 10 mesecev vojne sestreljenih in uničenih v vseh vojskujočih se državah okoli 7000 letal. Od tega števila so Nemci izgubili po mnenju madžarskega lista 1500 letal.

■ Nesreča italijanskega parnika. Ladja »Paganini«, ki je 27. junija odplula iz Barija proti Draču z 920 vojaki in 30 člani posadke, se je po poročilu agencije Stefani 28. junija ob 8. zjutraj 12 km pred Dračem vnela in okrog 12. potopila. O priliki katastrofe je izgubilo življenje po podatkih uradnega seznama italijanskega vrhovnega poveljstva 214 Italijanov in 6 Albancev.

■ V bližini avstralske obale so potopili italijanski mornarji sami svojo ladjo »Romolo«, da ne bi padla sovražnikom v roke.

■ Na stotisoče nemških beguncev, ki so zapustili širok pas ob Siegfriedovi liniji in se preselili v notranjost države, ob začetku vojne, se je te dni vrnilo na svoje domove.

■ Papež letos ne bo odšel na počitnice v svojo letno vilo v Castel Gandolfo zaradi vojne.

Sejmi

- 22. julija: Vinica, Slivnica pri Celju, Sodražica, Središče.
- 23. julija: Metlika, Kamnik, Ormož, Ljutomer, Maribor, Blanca, Dol. Lendava.
- 24. julija: Celje, Ptuj, Trbovlje.
- 25. julija: Kočevje, Vel. Loka, Zalec, Kozje, Mežica, Slov. Bistrica, Dobrovnik, Turnišče.
- 26. julija: Cerknica, Domžale, Leskovec, Teharje, Radovljica, Višnja gora, Maribor.
- 27. julija: Toplice, Brežice, Celje, Trbovlje, Beltinci.
- 28. julija: Vrhnika, Dol. Lendava.

„Kmetški list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, pollet. 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lanene tropine ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi najugodnejše kupite pri domačem podjetju

„MEDIC - ZANKL“

tovarne olja, lakov in barv — družba z omejeno zavezo, lastnik Franjo Medić — Centrala v Ljubljani, podružnica v Mariboru — Ekspoziture v Beogradu in Novem Sadu — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Razne vrste

zdravilnih zelišč

kupuje po najvišjih dnevni cenah

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. z o. z., LJUBLJANA
Novi trg 3

Zahtevajte informacije — pošljite vzorce in ponudbe

Kmetški hranilni in posojilni dom

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani — Tavčarjeva ulica 1

Žiro račun pri Narodni banki — Račun Poštne hranilnice 14.257

Brzjav: „Kmetškodom“ — Telefon št. 28-47

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun — Daje kratkoročna posojila — Eskontuje menice — Izvršuje ostale denarne posle — Nove vloge na knjižice in na tekoči račun vsak čas razpoložljive obrestuje po **4 do 5%**
Za vse vloge nudi popolno varnost!
Zaupajte domačemu denarnemu zavodu!